

Utmaningar vid grundande av ett boende

Informationsblad till blivande företagare

Isak Poutanen

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	3908
Författare:	Isak Poutanen
Arbetets namn:	Utmaningar vid grundande av ett boende- Informationsblad till blivande företagare
Handledare (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Ämnesområdet för det här examensarbetet är företagande inom det sociala området. Temat är privatföretagsamhet inom det sociala området. Mer specifikt handlar examensarbetet om grundandet av ett privat boende. Arbetets omfattning begränsar sig i huvudsak till frågor som gäller grundandet av boenden för utvecklingsstörda, som har ett antal av tio eller färre klienter. Syftet med arbetet är, att för en person som vill starta ett boende redogöra för de relevanta aspekter man bör ta i beaktande vid grundandet av ett boende i en kort och koncis framställning. Problemställningen som arbetet bygger på är frågan om vilka kunskaper, färdigheter och andra förutsättningar som krävs för ett framgångsrikt inledande av boendeverksamhet. Arbetet begränsar sig till de viktigaste personliga och allmänna faktorer som är relevanta vid grundandet av boendet. Analysen koncentreras på inledandet av verksamheten. Materialet och källorna som arbetet bygger på är böcker, artiklar och andra texter som handlar om grundandet av företag, drivande av företag och speciellt om socialvårdsföretag. Metoden som används är projektinriktat arbete och resultatet är ett informationsblad. Viss statistisk information har också använts i examensarbetet. De mest centrala referenserna är litteraturen om företagsgrundande i allmänhet och speciellt inom socialsektorn, relevanta lagar samt statistisk information. De centrala slutsatserna som examensarbetet för fram är att grundandet av ett företag inbegriper en stor mängd olika faktorer som man bör känna till. De mest centrala faktorerna är personlig lämplighet, ledarskapsförmåga, personalfrågor, finansiering och lagstiftning.</p>	
Nyckelord:	Företagsverksamhet, Boende, Socialvårdstjänster, Grundande av företag
Sidantal:	43
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Services
Identification number:	3908
Author:	Isak Poutanen
Title:	Challenges in Founding a Disabled Peoples Home – Fact Sheet for Entrepreneurs
Supervisor (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>The field of this Degree Thesis is entrepreneurship within the field of social services. The theme is private entrepreneurship within the field of social services. The degree thesis is more specifically about starting your own company. The focus is on starting your own company for a disabled peoples home of a smaller calibre, i.e. ten or fewer clients. The purpose of the degree thesis is to pick out and analyse the central challenges when starting a new company for disabled people. The research question is which knowledge, skills and other conditions need to be met in order to start a successful company that runs a disabled peoples home. The scope of the degree thesis is limited to the personal and general challenges that are relevant when setting up but also running the business. The focuses of the analysis is on the starting of the business. The main sources that the paper is based on are books, articles and other texts that develop on the themes of founding a company, running a business and especially a social service company. The main method used is a project based method. Some statistical sources have been used as well. The most central sources are literature on founding a company in general and the social sector, relevant legislation and some statistical sources. The conclusion that the degree thesis proposes is that starting a company requires a great deal of knowledge. The most important of these are personal suitability, leadership, financing and legislation.</p>	
Keywords:	Entrepreneurship, Disabled Peoples Home, Social Services, Founding a Company
Number of pages:	43
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

1. Inledning	5
2. Bakgrund	6
2.1 Politisk syn på funktionshindrades service.....	6
2.2 Vampo- Finlands handikappolitiska program	7
2.3 Definitionen på klient	9
2.4 Marknadsöversikt	10
3. Syftet och frågeställningar	12
4. Referensram	12
4.1 Vad säger lagen om grundande av ett boende	13
4.1.1 Socialvårdlagen (710/1982)	14
4.1.2. Lagen om privat socialservice (922/2011)	15
4.1.3 Lag om behörighetsvillkor om yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005).	20
4.1.4 Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977)	20
4.1.5 Lag om service och stöd på grund av handikapp (380/1987)	21
4.1.6 Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000)	21
5. Personlig lämplighet	22
5.1 Ledarskap och personalfrågor.....	25
6. Allmänna faktorer	27
6.1 Finansiering	28
8. Metod:produktutveckling	31
9. Resultat	32
9. Diskussion	35
Källor	39
Bilaga	43

1. INLEDNING

Inga kurser inom utbildningsprogrammet på det sociala området vid Yrkeshögskolan Arcada behandlar grundandet av ett eget företag. Det här är kanske naturligt för att programmet inte handlar om företag, handel och ekonomi. Trots det är det säkert många som blivit intresserade av att starta eget under sina studier inom utbildningsprogrammet Det sociala området och få arbeta åt sig själv. Detta arbete ska försöka tillfredsställa behovet hos andra studerande inom samma utbildningsprogram som blivit intresserade av att starta eget. En lättillgänglig introduktion till grundandet av ett sådant företag kan komma väl till pass för en sådan studerande.

Det finns en stor mängd litteratur om hur man startar ett företag i Finland. Likaså finns det litteratur som behandlar startandet av ett företag som producerar socialvårdstjänster. Av denna slags litteratur finns det både djupgående och allmän litteratur. Materialet kan koncentrera sig på någon viss företagsform eller företagsverksamhet. Dessutom finns det en stor mängd utländsk litteratur som behandlar ämnet.

Litteratur som behandlar grundandet av mindre boenden finns det mycket mindre av. Med det syftar jag på boenden som har mindre än tio klienter. Speciellt sådan litteratur där man summerat relevanta aspekter för startandet av små boenden för sådana som inte studerat handel, ekonomi eller något motsvarande ämne har jag inte stött på. Små boenden producerar en specifik form av sociala tjänster som har sina särdrag.

Idén med det här examensarbetet är att summera i en kortfattad och koncis framställning de mest centrala utmaningar som man stöter på då man startar ett litet boende. Utmaningarna som man stöter på kan vara av en personlig karaktär eller av en allmän karaktär. För att få en helhetsbild av startandet av denna slags verksamhet bör man känna till båda slagen av problem.

Jag utgår i mitt arbete från litteratur som skrivits tidigare och som tangerar mitt ämne. Genom att samla in den information som berör startandet av små boenden, får man en bra överblick över hurdana utmaningarna kan vara. Dessutom bör man bekanta sig med lagstiftningen på området, som är omfattande. Min långvariga arbetserfarenhet som

enhetsledare har gett mig kunskap i vård, ledarskap och personalpolitik. Jag har aktivt utvärderat mitt arbete och funderat på vilka aspekter är viktiga på ett boende.

2. BAKGRUND

Företagaren med sitt boende som har mindre än tio klientplatser är en del av systemet som producerar socialvård i Finland. Beslut som berör företagaren tas på många plan i samhället. Politiskabeslut som påverkar socialvården och boendeservicen som helhet presenteras senare i kapitlet. Finland har för att främja funktionshindrade personers rättigheter ett Handikappolitiskt program. Arbets- och näringsministeriet ger ut branschöversikter med cirka två års mellanrum. Den senaste är från 2012. I rapporten som presenteras i stycke 2.4 kan läsaren bekanta sig med innehållet i den senaste rapporten.

2.1 Politisk syn på funktionshindrades service

Boende för funktionshindrade har tidigare producerats av kommunerna eller samkommuner. Kommunerna har i större utsträckning börjat köpa tjänster av företag. Det har förändrat kommunens uppgift från producent till köpare av tjänster. Det finns i Finland 40 000 personer med utvecklingsstörning, 1790 av personerna bor på institution (Statsrådet 2010:1). I grundlagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning finns det uppsatta mål för avskaffandet av institutionsvården (Statsrådet 2012:24) Målet är att inga nya institutioner byggs, däremot främjas byggande av anpassade bostäder eller små boendegrupper. Valmöjligheterna att välja var man vill bo själv skall öka, ingen skall tvingas till att flytta. Det finns en grupp på cirka 13000 med utvecklingsstörning som bor hemma hos sina anhöriga, hälften av dessa är vuxna av vilka majoriteten kommer att behöva egen bostad (Statsrådet 2010:1). Delaktighet och jämlikhet i den sociala gemenskapen och samhället skall främjas via boendeprogrammet. (Statsrådets 2010: 1). Ett annat mål för projektet är att producera 3600 bostäder för utvecklingsstörda 2010-2015. Fördelningen är 1500 bostäder för att minska anstaltsvården och 2100 bostäder för klienter som flyttar hemifrån. Målet är att ingen skall bo på institution efter år 2020 (Statsrådets principbeslut Om trygghet av indivi-

duellt boende och tjänster för personer med utvecklingsstörning 2012:24). Det finns behov för små boenden eller om möjlighet till egen bostad för den funktionshindrade, trenden är att enheterna skall bli mindre. Tyvärr så genomförs det ännu i strid med boendeprogrammet större enheter som erbjuder boende och service åt vissa klientgrupper (Styrgruppen 2010:12). Det verkar som om kommunerna och staten inte utvecklar boendeverksamheten för funktionshindrade i samma riktning, vilket kan vara besvärligt för företagare. Det blir då svårt för företagaren att göra långsiktiga planer på hur verksamheten skall byggas upp om det finns olika syn på ordnandet av servicen hos köparen.

Inom Europeiska Unionen har under de senaste åren det allmänna målet varit att den offentliga sektorns andel inom nationalekonomin inte skall få växa i EU-länderna. Social- och hälsovården utgör den största utgiftsposten inom de statliga och kommunala budgeterna. I Finland är andelen ungefär hälften av alla utgifter. Detta betyder, att man måste vidta åtgärder för att effektivisera social- och hälsovården, så att ökningen av utgifterna inom denna sektor kan bromsas upp. Man är också tvungen att överväga nya sätt att producera välfärdstjänster åt medborgarna. Det behövs mera innovationer för att förbättra effektiviteten. Detta har lett till att socialvårdstjänsterna måste reformeras så att utgifterna kan hållas på en rimlig nivå. Om man inte lyckas i detta, kan det småningom leda till att hela vår välfärdsmodell är hotad. År 2002 producerade de allmännyttiga organisationerna 17,1 % av alla socialvårds tjänster och de privata företagens andel var 6,7 % (Hyvinvointiyrittäjien liiketoimintaopas 2007:242).

2.2 Vampo- Finlands handikappolitiska program

Vampo är Finlands handikapp politiska program som utarbetats under Matti Vanhanens tid som statsminister. Under 2000-talet har delaktighet och likvärdighet hos alla medborgare prioriterats framom rättigheterna för funktionshindrade. Programmet är skrivet för åren 2010-2015 men skall skall fortsätta efter det. (Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle 2010:23). Grundlagen säger att vi är alla lika införlagen och ingen får bli diskriminerad. Regeringen har arbetat för att funktionshindrade skall ha större

möjligheter till: individuellt stöd, behandlas lika i samhället och upprätthålla arbetsförmåga/funktionsförmåga. (Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle 2010:20) Den sjunde punkten i Matti Vanhanens första regerings utredning om service till funktionshindrade kan vi läsa att stödåtgärder vidtas för att ge möjlighet till självständigt boende(Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle2010:21). Då utredningen behandlades i social- och hälsovårdsutskottet i riksdagen förutsatte utskottet att ett handikapp politiskt program utarbetas som berör flera sektorer. I Matti Vanhanens andra regerings regeringsprogram finns skapandet av ett handikapp politiskt program med (Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle 2010:22). Parter i det handikapp politiska programmet är:

-Utrikesministeriet

-Justitieministeriet

-Inrikesministeriet

-undervisningsministeriet(undervisnings- och kulturministeriet1.5.2010)

-finansministeriet

-trafik och kommunikationsministeriet

-arbets- och näringsministeriet

-miljöministeriet

-social- och hälsovårdsministeriet

Dessutom finns det samarbetspartners som deltog i planeringen av det handikapp politiska programmet och deltar i förverkligandet av programmet.

-Handikappforum rf.

-Kommunförbundet

-Arbetsmarknadsparter

-THL institutet för hälsa och välfärd

-Riksomfattande handikapprådet

Målet för det handikapp politiska programmet är att garantera funktionshindrade personer en rättvis ställning i samhället i praktiken(Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenver-

taisuudelle 2010:23). Det är en utmaning att i praktiken garantera mänskligarättigheterna för en funktionshindrad person, myndigheterna är skyldiga att garantera att mänskliga rättigheterna uppfylls (Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle 2010:29). Det handikapp politiska programmet innehåller 120 konkreta åtgärder för att förbättrar den funktionshindrades vardag, en större del av åtgärderna kräver ingen tilläggsfinansiering (Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle 2010:164).

De privata företagen uppfattas ofta som mera framgångsrika för att de skapar nya arbetsmetoder och lösningar i det vardagliga arbetet. De är också flexibla och anpassar sig bättre till förändringar i verksamhetsmiljön. Ett litet företag kan snabbt ändra sina strukturer och arbetssätt. Förändringar på marknaden kan tas i beaktande på mycket kort tid. Det prövas tyvärr inte nya alternativa lösningar i den grad som skulle vara behövligt med tanke på att utveckling/innovationer. En strategi som tyvärr används vid grundande ett boende presenteras i Hiltunens bok. Efterapandets strategi bygger på att man följer noggrant med vad andra pionjärföretag inom branschen tar i bruk och utgående från dessa utvecklar man sin egen verksamhet. Andra får betala läropengar. Nackdelen med denna strategi är man försummar sin egen produktutveckling och kan man inte inom marknadsföringen profilera sig med egna innovationer (Hiltunen 2007: 37-38). Det är utmanande för ett litet företag att komma med banbrytande innovationer inom området. Det finns inte ekonomiska resurser utanför drivandet av den löpande verksamheten till innovationer. Kostnaderna för innovationsprojekt kan vara höga och ansökan av utomstående finansiering med hårda krav från långivare eller innovationsstöds givare kan vara för höga för ett litet företag. Styrkan ett litet företag kan ha är kompetensen hos personalen, via personalens kompetens kan boendeverksamheten vara banbrytande och nyskapande. Grundandet av ett socialserviceföretag förutsätter alltid betydliga investeringar, särskilt för utrymmen och utrustning.

2.3 Definitionen på klient

Klient är den professionella termen för invånarna på ett boende. Det här väckte debatt bland anhöriga på min tidigare arbetsplats. Min slutsats är att det kunde vara bättre att kalla klienterna för kunder. Det är inte helt problemfritt att tänka sig att invånarna på ett boende kallas kunder. Personalen betraktar kunderna som klienterna på grund av att in-

vånarna får vård i sitt hem. På finska har ordet ”asiakas” tagits i bruk så det är befogat att ändra klient till kund. Jag använder i examensarbetet klient eftersom det är termen för personer som bor på boende i lagstiftningen. Det gäller som företagare att kunna definiera sin tjänst tillräckligt noggrant, kunna ange attribut eller mervärde och kunna ingjuta en positiv bild av företaget hos kunderna. (Kainlauri 2007:81)

2.4 Marknadsöversikt

Det finns inte ett stort behov av ett boende som finansieras endast via privata medel, det blir för dyrt för klienterna. En aktuell utvecklingstrend är också att allt flera medborgare väljer hellre privat producerade tjänster än kommunalt producerade, det här gäller främst tjänster inom hälsovården. Medborgarna är färdiga att betala för sin hälsovård men ordnandet av boende för funktionshindrade är få anhängare färdiga att betala för i sin helhet. Kritikerna påminner att konsumenterna beroende på sin ekonomiska situation blir olika behandlade: de rika använder sig av privata tjänster medan de ekonomiskt svagare använder kommunala tjänster (Kainlauri 2007:49). Det finns inte för tillfället en risk för att Kainlauris tanke att medborgarna hamnar i olika position förverkligas inom boendeverksamheten inom en när framtid. En möjlig modell som använts i flera europeiska länder, särskilt Storbritannien är välutbyggda system för servicesedlar inom välfärdstjänsterna. I Finland har man använt servicesedlar i någon mån och det är sannolikt att användningen av dessa kommer att öka. Medborgaren får en servicesedel av kommunen och han kan fritt söka tjänsten där han vill, hos kommunen eller ett privatföretag. Systemet med servicesedlar gör det möjligt att betydligt öka antalet privatföretag i framtiden.

Kampen om yrkeskunnig och motiverad arbetskraft blir hårdare under de närmaste årtionden, när åldersklasserna minskar och då samtidigt människornas levnadstid blir längre, ökar kraftigt behovet av socialtjänster. Många tror att de privata företagen har

bättre förutsättningar att klara sig inom den krympande rekryteringsmarknaden. De kan vara bättre på personal- och lönepolitik

Arbets- och näringsministeriet ger ut branschrapporter med några års mellanrum. Den senaste är utgiven 2012 och den föregående 2010. Denna branschrapport skall ge kommande företag och företagare information om branschens utveckling. I branschrapporten konstaterar författaren att 60% av företagen inom privat socialvård är mikroföretag som producerar vård och omsorg. Rapporten lyfter även fram betydelsen av att bilda nätverk med andra företagare för att mindre aktörer skall klara sig i konkurrensen med större företag. De två senaste åren har trenden varit att företagen som erbjuder socialservice har vuxit i storlek. Framgångsfaktorer i den privata serviceproduktionen är flexibilitet, kostnadsmedvetenhet, tjänstvillighet, kundorientering och satsning på kvalitetsarbete. Små företag kan inte konkurrera med priset utan med högkvalitativ specialisering.(Hartman 2012:39).

De största investeringarna för företag som verkar inom socialvården är personalen och höjande av personalens kompetens, vilket syns i personalkostnaderna (Hartman 2012: 31). Detta visar på att ett litet företag som producerar socialvårdstjänster har sitt huvudsakliga kapital i personalen. Socialvårdsbranschen är en arbetskraftskrävande bransch, personalkostnaderna kan utgöra 70-80 procent av helhetskostnaderna. (Hartman 2012:31).

Det är utmanande för företagaren att investera i utrymmen för verksamheten. Branschrapporten lyfter fram frågan om vem som skall bygga utrymmen/fastigheter för verksamheter som kommunerna är skyldiga att erbjuda sina invånare (Hartman 2012:31). För att småföretagarna skall ha någon möjlighet att erbjuda service behövs det kommunalt finansierade utrymmen som företagarna kan hyra. Marknaden blir ogynnsam för småföretagare i nuläget eftersom stora företag inom privat social service kan ha egna fastighetsbolag. De största företagen inom socialvårdsbranschen har grundat egna fastighetsbolag som med Ara finansierat räntestöd och understöd bygger boende- och verksamhetsutrymmen (Hartman 2012:31). Finansiering av verksamhetsutrymmen blir en för stor risk för egenföretagaren.

Framtidsutsikterna ser inte ljusa ut för privat produktion av boendetjänster i liten skala.
"Pk-yrittysten kannalta toimintaympäristössä on tällä hetkellä useita epävarmuus-

tekijöitä” (Hartman 2012:25). Företagaren som kan erbjuda individuella, skräddarsydda boendetjänster som inte stora producenter kan ge specifika små klientgrupper, är en möjlig marknad. Det är viktigt att den enskilda företagaren samarbetar med andra företagare för att kunna tävla i offentliga upphandlingar. Branschrapporten påpekar att småföretagarnas nisch finns inom specialkunnandet.

3. SYFTET OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med mitt examensarbete är att granska litteratur gällande grundande av boende för funktionshindrade. Litteraturen skall beröra temat utmaningar vid grundande av boende för funktionshindrade, äldre och barn. Utmaningarna är likande på det personliga planet vid grundande av boende för olika klientgrupper, men lagstiftningen avviker beroende på klientgrupp.

Det är viktigt att utbudet av boendeplatser för svenskspråkiga skulle öka. Tanken är att socionomer som är intresserade av att grunda privat boende skall ha hjälp av detta arbete och våga bli företagare.

Mina frågeställningar är:

Vilka personliga utmaningar stöter du på vid grundande av boende?

Vilka utmaningar stöter du på vid finansiering?

Redogör för lagstiftningen som styr grundande av boende?

4. REFERENSRAM

Jag har bekantat med vilket regelverk och vilken lagstiftning som är relevant för en person som grundar ett boende för funktionshindrade. Verksamheten övervakas av regionförvaltningsverken och Valvira. Valvira är tillstånds- och tillsynsverk för social- och hälsovård (Information om övervakningen av privat socialservice 2014).

4.1 Vad säger lagen om grundande av ett boende

Eftersom den offentliga sektorn garanterar den absolut största delen av välfärdstjänsterna för medborgarna finns det också en omfattande mängd lagar, förordningar och andra bestämmelser som styr tjänsteproduktion inom socialsektorn. Den privata verksamheten inom socialvården styrs av många lagar och andra bestämmelser. Detta förutsätter att den blivande företagaren inom denna sektor känner noggrant till dessa och vad de betyder för verksamheten. Regionförvaltningsverken och Valvira ansvarar för att lagen följs av privata aktörer som producerar tjänster för kommuner. Kommuner som köper tjänster är även skyldiga att övervaka tjänsteproducenten. Regionförvaltningsverken och Valvira beviljar tillstånd för boendeverksamhet. Lagstiftningen strävar till att garantera alla invånarna socialvård och hälsovård och främja befolkningens hälsa (Kainlauri 2007:47). Boendeverksamheten styrs av socialvårdslagen (710/1982). Ett boende för funktionshindrade är service enligt socialvårdslagen. Lagen om privat socialservice (922/2011) finns för att garantera klienterna god service. För att komplettera lagen finns det en förordning gällande privat socialvårdsservice Social och hälsovårdsministeriets förordning om privata socialvårdstjänster (1053/2011). Valvira förutom lagstiftningen utarbetat föreskrifter för hur egenkontrollen skall ske i praktiken dokumentet heter ”Föreskrifter om planen för egenkontroll för producenter av privat socialservice” och kan hittas på Valviras hemsida (Föreskrifter om planen för egenkontroll för producenter av privat socialservice). Lagen om privat socialservice tar inte i beaktande personalens kompetens den finns presenterad i lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Förutom lagen om behörighetsvillkoren har det utarbetats en Förordning om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (804/1992). De tidigare lagarna behandlar främst boendeverksamheten ur ett administrativt perspektiv och producent perspektiv. Klienterna på ett boende kan få en plats på boendet utgående från lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). Om inte klientens stödåtgärder kan ordnas via någon annan lag kan den anordnas via lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). lag om

service och stöd på grund av handikapp (380/1987) behandlar främst kommunens ansvar gentemot klienten. För att garantera alla klienter en god service och även ge klienterna en möjlighet att uttrycka sitt missnöje gällande servicen finns lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000). Det finns dessutom lagar som berör grundandet av boende som gäller för fastigheten, räddningsplaner, arbetstider, semester och sjukfrånvaro osv. Dessa behandlar jag inte i detta arbete eftersom de gäller företagare inom alla sektorer.

4.1.1 Socialvårdslagen (710/1982)

Kommunen behöver ordna boende service för sina invånare enligt 17 § Den 23 § definierar vilka former av boenden kommunen är skyldig att erbjuda sina invånare, service och stödboende. Förutom dessa former av boende kan kommunen erbjuda anstaltsvård för sina invånare med stöd av den 24 §. Vård som inte kan ges i hemma eller inte är ändamålsenligt att ges i hemmet är anstaltsvård enligt lagen. Enligt lagen är boenden för åldringar, handikappade, funktionshindrade, ungdomar, barn och rehabilitering ordnade enligt socialvårdslagen (Hoivayrittäjäys 2004:53). Företagaren kan alltså producera boende service för klienter som anvisats vård på service-, stöd- eller anstaltsboende. Det finns skillnader mellan de olika bostadsformerna men jag går inte in på det i detalj. Jag nämnde i bakgrunds delen av detta arbete att servicesedlar inte är allmänna i Finland. Service sedlar används i mindre utsträckning, socialvårdslagen behandlar servicesedlar. Boende service köpt med servicesedlar behandlas i 29 §, paragrafer säger att klienten kan köpa service av företag som godkänts av kommunen för produktion av den tjänst klienten behöver. Lagstiftningen definierar kommunens ansvar vid erbjudandet av socialvårdstjänster betald med servicesedlar. Företagaren behöver ha klart tecken från kommunen att han/hon kan producera tjänsten före företagaren tar emot klienter som betalar sin service med servicesedlar.

4.1.2. Lagen om privat socialservice (922/2011)

Lagen finns för att trygga en god privat socialservice för alla som behöver det 1 §. Lagen definierar tydligare än den tidigare vilka skyldigheter företagen har och hur verksamheten följs upp än den tidigare lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996). Framst har paragraferna kring övervakningen blivit tydligare. Lagen innefattar olika områden: produktion, genomförande och övervakning av privat socialservice. Då ett företag erbjuder privat socialservice med stöd av den här lagen behöver företagaren ta i beaktande lagen om klientens ställning och rättigheter (812/2000) enligt 2 §. Dessutom säger 2 § att andra regler som gäller socialservice måste följas. Definitionen för socialservice finns uppräknade i socialvårdslagens (710/1982) 17 §. Privat socialservice är service enligt 17 § som erbjudas av en företagare. Det finns förutom definitionen på privat socialservice i 3 § några begrepp som är viktiga för företagaren. Begreppen är verksamhetsenhet, tillståndsmyndighet, tillsynsmyndighet. Verksamhetsenhet är det utrymme där företagaren bedriver sin verksamhet och erbjuder klienterna sin service. Regionsförvaltningsverken och Valvira (tillstånds och tillsynsverket för social- och hälsovården) är tillståndsmyndigheter. De beviljar tillstånd för företag inom privat socialvårdsservice. Tillsynsmyndigheten som övervakar verksamheten är regionsförvaltningsverken och Valvira (tillstånds och tillsynsverket för social- och hälsovården) och kommunens enligt Socialvårdslagens 6 § anvisad nämnd eller tjänsteman.

Produktionen av privata socialvårdstjänster behandlas i andra kapitlet av lagen. Utrymmet där servicen produceras, skall ha personal så att verksamheten är trygg, det skall finnas den utrustning och hjälpmedel som verksamheten kräver. Utrymmet skall ha tillräckligt med duschutrymmen, toaletter, grovkök och eventuellt bastu. Utrymmena skall fylla verksamhetens behov. Klienternas antal och vårdbehov/stöd skall styra antalet personal på boendet. Personalens behörighet behandlas i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Kvaliteten på boendet garanteras genom en plan som uppgörs enligt kriterierna i 7 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården. Alla klienterna på boendet skall ha en individuell plan. Kommunen skall göra ett förvaltningsbeslut eller ett avtal med service producenten, service till klienten erbjuds enligt avtalet. Boendet ansvarar för att servicen håller den

överenskomna kvaliteten som avtalet eller förvaltningsbeslutet bestämmer. Företagaren är ansvarig att servicen man ger håller god kvalitet och fyller kraven för den. Valvira (tillstånds och tillsynsverket för social- och hälsovården) har utarbetat föreskrifter för hur egenkontrollplanen inom företag skall göras, uppdateras och granskas med jämna mellanrum.

Tredje kapitlet behandlar tillstånd och anmälan gällande privat produktion av service. Grundande av boende kräver tillstånd, regionförvaltningsverket skall godkänna tillståndsansökan före verksamheten kan börja. Om företagaren ändrar på sin service skall det göras en tillståndsansökan före förändringen av verksamheten sker. I det här arbetet utgår jag från att företagaren endast har en enhet, om företaget har flera enheter skall alla enheter ha tillstånd. Tillståndet kan då sökas till alla enheter med en ansökan. Tillståndsansökningen behandlas av regionförvaltningsverket enligt 8 §. Innehållet i ansökan presenteras också i 8 §.

1) serviceproducentens namn, personbeteckning eller företags- och organisationsnummer och kontaktuppgifter samt namn och kontaktuppgifter för företagets verkställande direktör eller någon annan som ansvarar för affärsverksamheten,

2) namn och kontaktuppgifter för de verksamhetsenheter för vilka tillstånd söks,

3) innehållet i och produktionssättet för den socialservice som ska tillhandahållas på basis av det tillstånd som ansökan gäller samt socialservicens planerade omfattning vid varje verksamhetsenhet,

4) antalet klientplatser vid varje verksamhetsenhet,

5) den ansvariga personens namn, personbeteckning, kontaktuppgifter, utbildning, arbetserfarenhet och uppgift vid verksamhetsenheten,

6) antalet övriga anställda och deras utbildning,

7) uppgift om registrering i det arbetsgivarregister som avses i lagen om förskottsuppbörd ([1118/1996](#)),

8) den planerade dag då verksamheten inleds,

9) platsen för förvaring av klienthandlingar, de centrala principerna för förandet av klientregister och den som ansvarar för förandet av register samt den dataskyddsansvariga som avses i 20

§ 4 mom. i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007).

10) övriga uppgifter som behövs för att bedöma servicens kvalitet, säkerhet och tillbörlighet.

Bilagor till ansökan finns i förordningen Social och hälsovårdsministeriets förordning om privata socialvårdstjänster (1053/2011).

Bilagorna är

1.kopia av bolagsordningen, bolagsavtalet eller sammanslutningens stadgar eller annan motsvarande utredning

2. Handelsregistersutdrag eller kopia av näringsanmälan

3. Intyg över självförsörjning och intyg ur utmättningsregistret

4. Verksamhetsplan

5.planritning och dispositionsavtal över de utrymmen som används för verksamheten

6. Räddningsplan och utredning om utrymnings säkerheten enligt räddningslagen (379/2011)

7. Utlåtande av räddningsmyndigheten

8. Utlåtande av hälsoskyddsmyndigheten

9. Utlåtande av det organ som ansvarar för socialvården i den kommunen där servicen ges eller av en tjänsteinnehavare som är utsedd av detta organ.

10. kopia av examensbevis och utredning av arbetserfarenhet i fråga om den person som ansvarar för servicen samt,

11.kopia av registerbeskrivning enligt 10§ i personuppgiftslagen (523/1999). Till tillståndsansökan och anmälan om väsentlig ändring av verksamheten ska fogas de bilagor som avses i 1 mom. Vilka beskriver ändringen av verksamheten.

Före verksamheten kan inledas skall utrymmen som företagaren tänker använda för boendet granskas av regionförvaltningsverket. Inspektionen skall ske utan dröjsmål när regionförvaltningsverket fått ansökan om att företagaren vill starta boende. Kommunen där verksamheten kommer att produceras får komma med på inspektionen om region-

förvaltningsverkets inspektör ber om det. Företagaren måste ge sitt samtycke för att en inspektion görs i boendetrymmena. I praktiken kan boendet inte få ett tillstånd om inte en inspektion görs. 10 § behandlar vem kan få ett tillstånd och vilken information tillståndet skall innehålla. Om boendet fyller kraven i 4 § av den här lagen kan tillstånd beviljas, dessutom bedöms företagarens ekonomi med tanke på drivandet av verksamheten. Regionförvaltningsverket kan ställa krav på boendet med tanke på klientsäkerheten villkoren kan gälla: personalen, utrymmen, utrustning, arbetsmetoder volymen av tjänster företaget erbjuder enligt 10 §. Om företagaren upphör med verksamheten eller säljer den åt någon annan eller det sker någon annan förändring gällande ansvarspersonen skall en anmälan skickas till regionförvaltningsverket.

Kapitel fyra i lagen fokuserar på övervakning och tillsyn. Tillsynen gäller boendet eftersom boende enligt 3 § 1 punkten i denna lag är privat socialservice, enligt 14§ är boendet tillsynsobjekt. 15 § säger att övervakningen skall vara förutseende och fokusera på rådgivning. Uppföljningen av verksamheten skall ske tillsammans med företagaren och boendet. Varje år skall boendet göra en verksamhetsberättelse med de lagstadgade delarna. I verksamhetsberättelsen skall personalförändringar, verksamhetsutrymmet och verksamheten presenteras. Verksamhetsberättelsen skall skickas till Valvira(tillstånds och tillsynsverket för social- och hälsovården). Lagen om privat socialvårds service (922/2011) ger myndigheterna rätt att inspektera verksamheten. Myndigheten skall ha en orsak att göra en inspektion av verksamhetsenheten. Valvira(tillstånds och tillsynsverket för social- och hälsovården) kan be regionförvaltningsverket eller kommunen granska verksamheten. Det behöver inte anmälas i förväg till företagaren att boendet kommer att inspekteras enligt 18§. Boendet får granskas endast om klienternas trygghet är hotad eller servicens kvalitet inte är den utlovade. Företagarens rättstrygghet garanteras genom att det förs protokoll under inspektionen. Sekretessbelagda dokument som är viktiga för inspektionen skall visas om inspektören ber, dessutom skall kopior ges gratis till inspektören om det behövs. Förutom tillgång till dokument får inspektören fotografera på boendet. Inspektören får ha med sig experter på områden som är viktiga för inspektionen. Om företagaren brutit mot denna lag kan han få en anmärkning enligt 19 § i den här lagen. Valvira kan också skrida till andra åtgärder om inte en anmärkning är tillräcklig med tanke på bristerna i verksamheten. Valvira skall meddela inom vilken tid bristerna i verksamheten skall åtgärdas enligt 20§ Det finns kraftigare åtgärder som

Valvira kan ta till om åtgärderna i 19 § inte hjälper. Böter, stoppande av verksamhet, återkallande av tillstånd är de kraftfullare åtgärderna Valvira kan ta till mot boendet. Dessa åtgärder tas till om företagaren inte rättar till brister inom utsatt tid eller struntar i att rätta till något i verksamheten. Det finns en skild paragraf för läkemedel 24 §. Brister gällande läkemedel på boendet meddelar Valvira till Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet. Om boendets verksamhet avslutas sparas ansvarspersonernas uppgifter i registret fem år efter att verksamheten tagit slut. Boendets uppgifter är offentliga och får publiceras. Namnet på boendet, adressen för boendet och kontaktuppgifter får lämnas ut. Om verksamheten upphör får uppgifterna om företaget publiceras eller utlämnas högst ett år efter att verksamheten upphört på internet. Det finns vissa myndigheter som kan få uppgifter ur registret trots sekretessbestämmelser. Valvira kan ur registret skicka uppgifter till två myndigheter gällande boendet enligt 31 §

1) till Folkpensionsanstalten lämna ut de uppgifter om privata socialserviceproducenter som behövs vid beviljande av sjukförsäkrings-, pensions- och handikappförmåner,

2) till Institutet för hälsa och välfärd lämna ut sådana uppgifter om privata serviceproducenter och i 16 § avsedda verksamhetsberättelser som behövs för statistikändamål.

Boendets registrering och tillstånd är avgiftsbelagda. Valvira och regionförvaltningsverket kan fastslå priser för ändringsansökningar, årsavgifter kan tas för åtgärder för tillstånd och registreringar av boendet.

Kapitel sex behandlar samarbete mellan myndigheter. Kapitel berör inte företagaren eller boendet direkt. Kapitel sju behandlar ändringssökande i myndighetsbeslut. Företagaren kan besväras sig över myndighetsbeslut via förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Om företagaren fått en anmärkning kan hon/han inte besvära sig till förvaltningsdomstolen Valvira och regionförvaltningsverket kan avbryta verksamheten omedelbart eller dra in tillstånd om klienterna svävar i fara. Förvaltningsdomstolen kan upphäva Valviras eller regionförvaltningsverkets beslut gällande indragandet av boendets rättigheter.

4.1.3 Lag om behörighetsvillkor om yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005).

Syftet med lagen är att trygga en god socialvård för klienterna. Detta skall garanteras genom en kompetent personal som känner till området 1 §. Lagen tillämpas på boendet 2 §. Lagen tillämpas på kommuner, samkommuner eller staten och service som produceras enligt lag om privat socialservice (922/2011), boende producerat av en företagare behöver ta lagens behörighetsvillkor i beaktande. Ledningsuppgifterna på ett boende definieras i 10 §. Socionomen kan arbeta med ledningsuppgifter inom boende i direkt kontakt med klienter och andra ledningsuppgifter. Lagen förutsätter att man är bekant med området och är en bra ledare. Det finns lättnader i dessa kompetenskrav, men de är inte relevanta för nytutexaminerade socionomer eftersom lättnaderna endast gäller personer som jobbat länge inom socialvården. Sammanfattningsvis kan man säga att socionomen kan vara egenföretagare på ett mindre boende som innefattar både klient arbete och administrativt arbete.

4.1.4 Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977)

Lagen skall trygga specialomsorg för personer som har någon fysisk eller psykisk utvecklingsstörning och inte kan få service enligt andra lagar 1§. Lagen skall hjälpa dessa personer att få service för att klara sitt vardagsliv. Personen skall dessutom garanteras vård och omsorg vid behov 1 §. Boendet kan utgående från lagen ansvara för klientens fysiska- och mentala hälsa, eventuella hjälpmedel, handledning och dessutom ansvara för att behövliga undersökningar görs. Dessutom kan företagets uppgift vara att garantera omsorg och vård för av kommunen anvisade klienter. Övervakningen av tjänster producerade inom specialomsorgen övervakas av Regionförvaltningsverket på det område servicen på produceras. VALVIRA har övervakningsansvar för ärenden som är

landsomfattande. I 6 § bestäms det att alla tvåspråkiga och svenskspråkiga kommuner skall vara medlemmar i en samkommun som oberoende av distriktsindelning skall handha svenskspråkig service. Enligt 16§ kan den privata aktören producera tjänster för samkommuner, kommuner eller andra som önskar dylika tjänster. Företagaren kan alltså se dessa aktörer som potentiella kunder för sin verksamhet. Klientavgifterna fastslås i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården(734/1992) enligt 43 § i lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

4.1.5 Lag om service och stöd på grund av handikapp (380/1987)

Handikappade och majoritetsbefolkningen skall ha samma möjligheter i vårt samhälle enligt 1 §.

Handikapp definieras i lagens 2§ som skada/sjukdom som hindrar eller begränsar det vardagliga livet i längre perioder av livet. Kommunen är ansvarig för att handikappade får den service som behövs, företagaren kan på boendet producera servicen den handikappade är berättigad till enligt lagen. 3 § a redogör för hur den individuella utredningen skall göras, det ska inom tre månader från att servicebehovet börjat utredas finnas en serviceplan. Den här serviceplanen utgör basen för arbetet på boendet med klienten.

4.1.6 Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000)

Lagen finns för att skapa förutsättningar till gott samarbete mellan klienten och boendet. Lagen gäller både service producerad av privata och offentlig. Enligt 4 § skall klienten få service på sitt modersmål. Människovärdet hos klienten skall inte kränkas. Beslutet om socialvård behandlas i 6§ där sägs det att den privata serviceproducenten och klienten skall göra ett skriftligt avtal om vilken service erbjuds. Det skall alltid göras en plan

för vilken service boendet kommer att ge om det inte är frågan om tillfällig rådgivning eller handledning. Planen skall göras i samarbete med klienten så klienten förstår vad planen innebär enligt 7 §. Självbestämmanderätt och medbestämmande behandlas i 8 § alltid då det görs beslut angående klienten skall de utgå från klienten. Klienten skall ha möjlighet att uttala sig gällande hans socialvård. Eventuella tvångsåtgärder behandlas enligt egna regler för tvångsåtgärder. Klienten har rätt att veta vilken information socialvårdsproducenten lagrar och till vad den behövs enligt 13§. Dessutom skall det presenteras i vilket personregister uppgifterna införts och vem är ansvarig för registret. Tredje kapitlet behandlar tystnadsplikt och sekretess. Tystnadsplikten berör alla som ger socialvård även praktikanter. Handlingar som berör klienterna skall hållas hemliga. Det är alltid straffbart att bryta mot tystnadsplikten och sekretessen. Straffet är böter eller fängelse högst två år 40kap. 5 § i strafflagen (39/1889).

5. PERSONLIG LÄMPLIGHET

Under de två senaste årtiondena har i vårt land inställningen till företagsverksamhet blivit betydligt positivare än tidigare. Vid mitten av 1990-talet ansåg ca 80 procent av alla finländare att det positiva företagarklimatet har stor betydelse för hela samhället. Den snabba utvecklingen av servicesektorn har öppnat nya möjligheter särskilt för småföretagen, vilket syns även inom den sociala sektorn. Inom utbildningsprogrammet för Socionom skall det ges grundförutsättningar att verka som självständig företagare inom området (Kompetenser för det socionom examen).

Enligt Europeiska unionens statistiska uppgifter var av Finlands totala arbetskraft endast 9 procent företagare eller sådana som sysselsatte sig själva medan motsvarande siffra för hela EU var 13 procent. Finland skulle behöva tusentals nya företag och särskilt innovativa flexibla småföretag. Enligt Global Entrepreneurship Monitor (GEM 1999) kunde endast 14 av tusen intervjuade finländare överväga att grunda ett eget företag. Finlands siffra var lägst bland de tio länder som deltog i undersökningen. Mer än 90 procent av alla finländska företag är s.k. mikroföretag, som sysselsätter mindre än tio personer. Antalet dylika företag har vuxit mycket snabbt, till exempel under tioårspe-

rioden 1986-1997 ökade antalet av dessa över 30 procent. Även den största delen av socialsektorns företag hör till gruppen mikroföretag(Leskinen 2000:8-9) Enligt branschrapporten från 2012 är för tillfället 60% av företagen inom privat socialvård mikroföretag(Hartman 2012:13).

När man planerar att inleda företagareverksamhet är det till stor nytta att samhället på många olika sätt ger stöd till nyföretagaren. Det finns ett stort antal kommunala och regionala institutioner, som ger omfattande rådgivning vid planeringen och igångsättandet av ett företag. I samarbete med dessa kan man även dryfta frågan om företagarens personliga egenskaper kan utgöra grund för lyckad verksamhet.

Innan man fattar beslut om att inleda företagsverksamhet skall man noggrant överväga olika alternativ och särskilt hur personens individuella egenskaper passar för risktagning och självständigt arbete. Vilka personer och personligheter kan bli en företagare? Denna fråga har dryftats mycket, men det har visat sig vara omöjligt att skapa en exakt modell för vilka egenskaper som är typiska för en framgångsrik företagare. Det finns dock tre faktorer, som påverkar beslutet att välja företagarebanan: personliga faktorer, företagarens allmänna bakgrundsfaktorer och personens livssituation. (Sutinen 2004:38)

Bland de personliga faktorerna och egenskaperna är den starkaste viljan att behärska det egna livet. Jämfört med normalbefolkningen har företagaren stark tro att jag och enbart jag kan påverka mina framgångar. Det beror mest på mig själv hur jag klarar mig i livet. Företagarepersonen har även behov att nå resultat. Att göra "stora pengar" är inte lika viktigt. Flera undersökningar visar att motiven för att välja företagarebanan inte i främsta rummet är ekonomiska och betydligt viktigare är känslomässiga personliga faktorer, till exempel självständighet och oberoende av andra. (Sutinen2004:39-41)

Företagsamhet innehåller alltid en risk, man lyckas eller så inte. Det är viktigt att företagaren vågar ta risker och leva med dem. Att skapa någonting nytt förutsätter att man tar risker. Rädslan att ta risker är ofta den primära orsaken till att en person inte väljer företagarebanan. Den starka självkänslan utgör grunden för att möta risker. När man inleder planeringen av affärsverksamhet bör man förstå riskerna som föreligger och överväga realistiskt deras betydelse för verksamheten. Förmågan att möta risker beror till en del på människans personlighet, men genom träning och skolning kan man förstärka sitt mod inför risker. (Leskinen, 2000:163-164)

Den vanligaste av de allmänna bakgrundsfaktorerna är tidigare kontakter till företagande och genom detta kunskap om företagarrollen. Det är fyra gånger större sannolikhet att företagarfamiljens barn blir företagare jämfört med den totala befolkningen. Att växa upp i en företagervänlig miljö påverkar unga människors värderingar och val. Inom den sociala sektorns serviceföretag är det praktiskt taget alltid så att företagaren måste ha tidigare erfarenhet från branschen.

Ett typiskt finländskt problem hos oss är att företagarnas utbildningsnivå är rätt låg. Bland de akademiskt utbildade är andelen företagare bara 7 procent av alla företagare och bland personer med högskoleexamen inom ekonomiska vetenskaper ännu mindre, 3-5 procent. Som det största hindret upplevs den ekonomiska risken. Många upplever, att lönearbete är tryggare och det ger tillräcklig inkomst och det är mindre riskfyllt. (Sutinen2004:39-41)

Personens livssituation kan vara en avgörande orsak till att rikta in sig på företagarbana. Inför arbetslöshet eller hotande arbetslöshet kan man uppleva företagarlivet lockande. Erfarenheterna från depressionsåren på 1990-talet visar dock att utan lämpliga personliga egenskaper kan företagandet inte lyckas. Med tanke på socialsektorn är det inte vanligt att den avgörande impulsen till att grunda ett företag är hotande arbetslöshet. Här är antagligen vanligare ett missnöje med arbetsmetoder, bristande trivsel på arbetsplatsen eller misslyckad personalpolitik.

Företagaren är en person som ensam eller tillsammans med andra organiserar affärsverksamhet i en bransch som saknar någon service. Företagaren har som mål att göra vinst, men samtidigt bära affärsverksamhetens risker. Företagaren som person kopplas ihop med vissa egenskaper. Enligt Kainlauri är de viktigaste egenskaperna mod, förfrihet, nyfikenhet, nytänkande, ambition och flit.(Kainlauri 2007:27). De största utmaningarna finns säkert inom personligheten.

Vi är alla personligheter alltså kan vi inte ha alla egenskaper som krävs för en god företagare. Alla har vi något av företagarens egenskaper, vissa tar steget ut och prövar sina vingar. Då självkännedom blir större kan vi bearbeta våra personliga svaga områden.

Det är naturligtvis omöjligt att med säkerhet avgöra hur väl en ung människas personliga egenskaper passar för företagsamhet. Misslyckade försök är alltid besvärliga och ofta ekonomiskt mycket betungande och det påverkar människans liv långt fram i framtiden. I Finland har vi ett omfattande nät av rådgivningsorganisationer, som erbjuder sakkunnig hjälp för personer, som planerar företagsverksamhet. Vid sidan av rent tekniska och ekonomiska frågor kan man här även diskutera personlighetsfrågor.

5.1 Ledarskap och personalfrågor

Brist på yrkeskunnig personal präglar social- och hälsovårdssektorns verksamhet i hela landet och situationen väntas bli bara värre under de närmaste åren. Kommunerna, som anställer absolut den största delen av den här sektorns personal, har svårigheter att hitta utbildad personal till sina serviceenheter. Situationen förvärras av det faktum, att under följande tioårsperiod blir en stor del av alla kommunalt anställda pensionerade. Samtidigt ökar efterfrågan på tjänster inom social- och hälsovårdssektorn när medborgarnas medellivslängd blir längre. Det är en allmän uppfattning att personalbristen inom denna sektor utgör ett allvarligt hot mot hela vårt välfärdssystem.

Den finländska ekonomin har under senaste åren utvecklats positivt. Tack vare näringslivets framgångar har antalet arbetsplatser ökat och arbetslöshetsgraden sjunkit betydligt jämfört med situationen för ett årtionde sedan. Lönerna inom den privata sektorn har stigit när efterfrågan på arbetskraft har varit stor, vilket lockat arbetstagare. Den offentliga sektorn har allt större svårigheter att konkurrera med lönerna.

Det uppfattas ofta så, att de privata företagen inom socialvården har bättre förutsättningar att klara sig i kampen om yrkeskunnig och kompetent personal. De har större frihet i sin lönepolitik och i planeringen av sin verksamhet. Om en privat tjänsteproducent lyckas vara effektiv och den har bra personalpolitik, kan det betyda att han får driftiga arbetstagare. Hela socialsektorn behöver dock mera personal och det är ingen totallösning för problemet att arbetsplatser flyttas från den offentliga sektorns tjänsteproducenten-

ter till den privata sidan. Det är sannolikt att mängden personal med utländska rötter kommer att öka betydligt.

Enligt sektorrapporten för socialtjänster utarbetad av Handels- och industriministeriet år 2002 var antalet privata företag inom socialsektorn 1840 och de hade sammanlagt ca 7600 anställda. Ungefär 90 % av företagen hade färre än 10 anställda. Endast två av dessa sysselsatte mer än 50 arbetstagare. Även framtidsutsikterna är sådana, att de nya företagen inom socialsektorn kommer att vara ganska små (Hiltunen2007:242)

Inom ett boendeföretag är bra service, högklassig betjäning, lyckade innovationer och lockande image i främsta rummet resultat av personalens yrkeskunnighet och förmåga att sköta sitt vardagliga arbete. På längre sikt bygger företagets framgångar alltid på de anställdas arbete och kunnande. Inom ett större bolag är det nödvändigt att utarbeta en personalstrategi, men även ett mindre företag behöver fastslagna linjer för sin personalpolitik. Mest väsentligt är att företaget har lämplig och bästa möjliga personal för att uppnå de mål, som ställts i verksamhetsplanen. (Tenhunen 2004:128)

När företagets personalpolitik preciseras bör man först överväga vilka arbetstagare behövs, hur många och vilken utbildning de skall ha. Viktigt är också att planera på vilket sätt det är ändamålsenligast att rekrytera personalen. Med tanke på framtiden skall man dra riktlinjer om hur personalens kunnande kan upprätthållas och utvecklas. Riktlinjerna för belöningsystemen och hur personalen uppmuntras i sitt arbete hör till en bra personalstrategi. I ett mindre företag behöver personalpolitiken inte vara formell och grunden till den utgör företagarens egen personliga inställning och förhållande till medarbetarna. När företaget har riktlinjer för sin personalpolitik underlättar det i vardagliga situationer. (Tenhunen 2004:129)

Ledarskap (leadership) är verksamhet för att styra företagets mänskliga resurser. Ledarskap bygger på ställningen i organisationen och det växer i den praktiska verksamheten. Varje ledare bör tänka på vilka hans personliga värderingar som ledare är bl.a. rättvisa, respekt och bra behandling av personalen, förmåga att lyssna på åsikter, att uppmuntra och ge möjligheter att påverka. (Hiltunen 2007:85-86)

Till förmannens uppgifter hör att leda användningen av enhetens personresurser, vilket innehåller tidsanvändning, stödande av goda arbetsmetoder, öppenhet och uppmuntran

till respons. I vardagen betyder detta att förmannen ser till att arbetsprocesserna är rätta och hjälper personalen att förstå vad som är viktigast för att uppnå målen, för att koncentrera sig på det väsentliga.

Att kunna identifiera problemområdena i verksamheten hör också till ledarskapet. Det räcker inte att konstatera problemen, utan förmanskapet förutsätter också att man fattar beslut om hur de åtgärdas på bästa möjliga sätt. Till gott förmanskap hör att kommunikation mellan förmannen och personalen fungerar. Förtroende uppstår när kommunikationen är så öppen som möjligt och den fungerar hela tiden. Kommunikationen är inte enbart information utåt, utan lika viktigt är att kunna motta budskap från de anställdas sida och svara på dem. Genom intern kommunikation påverkar man arbetskulturen och motivationen hos personalen. (Hiltunen 2007:87)

En bra förman känner ansvar för utvecklandet av sin personal och ger den möjlighet att förstärka sitt kunnande. Delegering utgör ett bra instrument för att låta de anställda mogna till nya mera krävande uppgifter. Genom delegering överför förmannen en bit av sin beslutande makt till sin närkrets och då får arbetstagaren möjlighet att ta ett steg från sina dåvarande uppgifter till mera krävande. Arbetsmiljön kan vara tung inom vissa områden till exempel i enheter för funktionshindrades boendetjänster. Ett ansvarsfullt företag bär ansvar för att personalen orkar i sitt arbete. Slutkörd personal kan inte nå bästa möjliga resultat och intresset för förnyelse dör. Dålig arbetsgivarimage försvårar rekryteringen och kan utgöra ett hot för företagets existens. (Hiltunen 2007:88)

6. ALLMÄNNA FAKTORER

Det finns flera allmänna faktorer som påverkar grundandet av boende. Definitionen allmänna faktorer kommer från att de är aktuella för alla som startar någon typ av företag. De allmänna faktorerna har inget med företagarens personlighet att göra. Jag valde att lyfta fram finansiering eftersom den är relevant för att en verksamhet överhuvudtaget skall kunna starta. Finansiering av privat socialservice eller andra branscher är bransch-

specifik. Det som ger privat socialservice sin speciella karaktär är att tjänsterna oftast produceras åt kommuner.

6.1 Finansiering

Utan tillräckligt startkapital kan verksamheten inte inledas. Den avgörande utmaningen är alltid att ordna finansieringen för verksamheten. Finansieringsplanen för ett eget boende är utmanande att göra, eftersom produkten man producerar är immateriell. Finansiering saknas speciellt för mikroföretag och hindrar tillväxt (Hartman 2012:31). Privata socialvårdtjänster innefattande boende befinner sig i ett brytningsskede. Kommunerna köper mer socialvårdtjänster av privata företag hela tiden. Köparen av tjänster har monopol, kommunerna är de kunder som styr prisutvecklingen, företagen måste anpassa sig till priserna som kommunerna (Hartman 2012:25). Kommunerna och deras ekonomiska situation har en avgörande roll i finansieringen av tjänster (Kainlauri 2007:49). Volymen av tjänster som köps av privata aktörer är i proportion till hurudant det ekonomiska läget i kommunen är. Finansieringen av den löpande verksamheten är svår i konkurrens med kommunerna. Eftersom kommunen kan sätta priset på servicen blir det väldigt lite marginal för företagaren. Kommunerna räknar sällan med alla utgifter som ingår i deras boendeplatser utan hyra, matkostnader etc. kan komma som tillägg för klienten, kommunen kan i sin offert utgå från att hyra, matkostnader etc. ingår i företagarens offert. Serviceavgiftens andel är marginell eller så krävs inte någon avgift (Hartman 2012:25). Socialvårdstjänster har traditionellt betalats endast delvis av kunden/klienten, största delen av kostnaderna har finansierats via skatter (Hartman 2012:39). Privatföretagaren behöver alltså producera en billigare service men leverera mer än den kommunala. Betalningen för tjänsten företagen producerar kommer alltså i huvudsak från kommunen. Boendekostnader som hyra och måltidstjänster brukar kunna faktureras från klienten men kommer indirekt från skatter eftersom klienten inte har andra inkomster än pension som betalas av staten/folkpensionsanstalten.

Det gäller också att vara förberedd på att delta med offerter i kommuners upphandlingar för att finansiera den löpande verksamheten efter att verksamheten har inletts. Det finns

olika modeller för hur kommuner kan finansiera sina inköp av tjänster från privata företag Kainlauri skriver följande. Efter att producenterna valts anvisar kommunen klienten till den producent eller de producenter, som skall producera tjänsten. I sådana fall kan klienterna inte i full skala påverka valet av producent. Andra alternativet är att kommunen sätter upp kriterier för företag, som vill producera boendetjänster. De företag som fyller kommunens kriterier får erbjuda tjänster åt klienterna. Då servicesedlar används får klienterna välja producent. (Kainlauri 2007:75) Det är en stor uppmaning för företagaren att behärska hur en framgångsrik offert görs. Detta är livsviktigt för företagaren.(Rusanen). Den offentliga upphandlingens former är strikt stadgade inom hela EU (Kainlauri 2007:48). Genom att studera allmänt kommunernas upphandlingsdokument före grundandet av ett företag får man en uppfattning om vilka faktorer som prioriteras när producenten för en viss tjänst utses. (Hiltunen2007:19)

Att pengarna räcker till är en nödvändighet för ett företag. I branschrapporten kan vi i ett diagram se att omsättningen per anställd 2010 var kring 60000 euro inom boende produktionen till funktionshindrade(Hartman 2012:36). Om företaget har under 40 000 euro som omsättning per anställd är det alarmerande, företagarens ersättning för arbetsinsatsen, risktagningen och placeringen blir då låg (Hartman:36). Utgående från det här kan jag dra slutsatsen att om boendet skall ha en möjlighet att vara lönande skall omsättningen per anställd vara över 40 000 euro. Företaget behöver kapital främst för personalkostnader därefter för utrymmen. Det näst största kostnadsmomentet om man inte tar i beaktande socialvårdstjänster inom öppenvården är fastighetskostnader, andra kostnadsmoment har ingen avgörande betydelse (Hartman:34).

Med tanke på socialsektorns företag - och särskilt ett boendeföretag - förorsakar anordnandet av utrymmen oftast den största investeringskostnaden (Sutinen 2005:131). Verksamhetsutrymmen för funktionshindrade är förhållandevis dyra att bygga. Företagaren har sällan råd att bygga utrymmen själv. Företag som existerat länge inom branschen äger möjligen sina utrymmen själv. Nygrundade företag är hänvisade till hyresmarknaden. Läget är dock ogynnsamt för småföretagare. Serviceboende producerat av mindre företag och kommunernas strategier går isär, kommunerna vill köpa in service i större helheter än vad ett mikroföretag kan erbjuda.

Finansiering av fastigheten kan ske via Ara (finansiering- och utvecklingscentralen för boende). Ara kan bevilja investeringsstöd eller lån för byggande av utrymmen för specialgrupper inom samhället t.ex. äldre eller handikappade (finansiering- och utvecklingscentralen för boende 2014). Stödet kan vara mellan 10-50% och är prövningsbaserat och kan ansökas en gång per år (finansiering- och utvecklingscentralen för boende 2014). Enligt Europeiska unionens beslut får de nationella bidragen inte skapa sneddriven konkurrens. Unionens bestämmelser tillåter dock betydande stöd till företagsinvesteringar och utvecklingsarbete inom små- och medelstora företag. Beroende på företagets hemort kan det högsta möjliga investeringsstödet vara 7,5-35 procent (Sutinen 2005:127). Kostnaderna för utrymmen kan trots understöd vara för höga för ett mikroföretag. Det finns olika stödformer för företag men största delen av fastighetens finansiering behöver företagaren samla på annat håll/ eller via eget kapital. Riskerna vid placering av egna medel är dock stora

Att stöda företagsverksamhet och uppmuntra till företagsamhet är en av tyngdpunktsområdena i den finländska näringspolitiken. Att skapa nya företag är ett effektivt sätt att öka sysselsättningen och förstärka landets konkurrenskraft. Företagarpolitiken strävar även till att balansera den regionala utvecklingen i landet. Företagen beviljas bidrag närmast för tre ändamål:

- för att underlätta problemen när verksamheten inleds
- för att stöda den regionala utvecklingen
- för att öppna möjligheter för innovationer och utvecklingsarbete

Startpeng kan beviljas åt en arbetslös person, som inleder företagsverksamhet. Villkor för beviljande är att personen har en lämplig utbildning eller tidigare företagarerfarenhet. Företaget bör vara nytt och bidrag skall anhållas innan verksamheten inletts. Personen, som söker bidrag, skall ha en ledande roll i företaget. Verksamheten skall vara sådan, att den pågår året om. Bidraget, vars storlek är 430-770 euro i månaden, kan beviljas högst för tio månaders tid. Bidrag beviljas inte automatiskt åt alla. Utgående från sakkunnigas utlåtanden beviljar Arbetskraftsmyndigheterna det eller inte.

Arbetskrafts- och näringscentralerna kan bevilja investeringsstöd för nya små och medelstora företag. Stöd kan användas till exempel för anskaffning av maskiner och utrustningar. Arbets- och näringsministeriets har dragit upp riktlinjerna för hur bidrag som betalas via NTM-centralerna skall användas inom social- och hälsovårdsbranschen. En av riktlinjerna är att fastigheter/verksamhetsutrymmen för social- och hälsovårdstjänster inte skall finansieras med offentliga medel (Hartman 2012:31). Stödet kan vara maximalt 45 procent av godkända investeringskostnader och det riktas i främsta rummet till u-områden. Utanför dessa områden kan endast småföretag få investeringsstöd och då är stödet normalt 10 procent. Villkoren för stödet är att företaget är nytt och det kan anses ha möjligheter till fortsatt lönsam verksamhet. (Sutinen 2005:128-129)

För utvecklingsprojekten inom små- och medelstora företag kan NTM-centralerna bevilja utvecklingsstöd. Projekten skall gälla till exempel arbetsmetoder, ledarskap eller marknadsföring. I fall projektet har fått annat understöd eller bidrag från statliga organisationer kan företaget inte åtnjuta denna stödform. Storleken på utvecklingsstödet kan vara högst tio procent av projektets totala kostnader. (Sutinen 2005:129)

Tekes och Sitra har stödformer för utvecklandet av affärsidéer och skapandet av innovationer. Villkoren för beviljandet av dessa stöd är dock sådana att små socialsektorföretag i allmänhet inte har möjlighet att komma i tanke vid beviljandet. En del kommuner har skapat olika stödsystem för tjänstproducenter och det lönar sig att ta reda på vad dessa innehåller.

8. METOD:PRODUKTUTVECKLING

Jag använder mig av en (fin. Toiminnallinen opinäytetyö) projektinriktad metod. Salonen beskriver i sin bok resultatet av den projektinriktade metoden på följande sätt: Resultatet av projektet är oftast en produkt t.ex. en modell, beskrivning, guidebok, broschyr, aktivitetsdag eller portfolio (Salonen 2013:20). I boken toiminnallinen opinäytetyö säger författaren att resultatet alltid är en konkret produkt t.ex. en bok, handlingsplan, informationspaket, portfolio, mässavdelning eller informationsstånd eller ett evenemang (Vilkka&Airaksinen 2003:51). Resultatet av detta arbete är ett informationsblad till kommande entreprenörer med utbildning inom det sociala området. Informationsbladet delas ut till föreningar som arbetar med funktionshindrade.

Jag har valt den här metoden eftersom jag är en praktiskt orienterad person som vill tänka i nya banor och om möjligt föra utvecklingen framåt. Jag är inte bekant med metoden sedan tidigare, men har bekantat mig med andra arbeten som är gjorda enligt samma metod. Salonen presenterar i sin bok olika metoder för informationsinsamling i den projektinriktade metoden. Jag använder mig av färdigt material och dokumentation, fri översättning från finska. Den projektinriktade metoden avviker inte från ett traditionellt vetenskapligt examensarbete. Skillnaden ligger i att den projektinriktade metoden skapar en produkt. I mitt fall ett informationsblad. Salonen lyfter fram i sin bok att utgångspunkten i vetenskapliga och projektinriktade examensarbeten till många delar är likartade (Salonen 2013:6).

Lagstiftning, förordningar och regler styr verksamheten inom socialvården. Lagstiftningen och förordningarna i Finland utgör referensramen för arbetet. Jag avgränsar min referensram till lagstiftning och förordningar som berör klientarbetet. Lagstiftningen gällande arbetstid, säkerhet, brandskydd och personaladministration kommer jag inte att behandla i detta arbete, lagstiftningen på dessa områden är dock viktiga att känna till för företagaren men kan inhämtas på annat håll. Avgränsningen är dragen här för att fokusera på socionom rollen som företagare. Jag presenterar även möjligheter och utmaningar vid finansiering av företag inom boendeverksamhet. Företagarens personliga egenskaper ligger dock i centrum för detta arbete. Företagarens personliga egenskaper i kombination med finansiering och verksamhet inom lagens ramar kan skapa ett framgångsrikt företag.

Under mina många år som enhetsledare på flera boenden i Kårkulla samkommun har jag samlat intryck. Jag refererar inte direkt till mina intryck och upplevelser därifrån, men det är oundvikligt att de har gjort ett intryck på mig och format detta arbete.

9. RESULTAT

Resultatet av examensarbetet är ett informationsblad. Jag har behandlat olika teman i detta arbete och har försökt kortfattat presentera de olika tema områdena i informationsbladet. Examensarbetet är betydligt mer omfattande än vad jag kan få med på ett A4 papper. Det är ett medvetet val att inte göra en större informationspaket med tanke på tidtabellen för examensarbetet. Dessutom tror jag att en kort info kan vara bättre eftersom det inte ger svar på alla frågor och skapar lust att söka efter vidare information. Min tanke med är att de olika tema områdena som har text under sig skall fungera som en första undermedveten analys av läsarens förmåga att bli företagare. Informationsbladet är indelad i teman företagaren-ledaren-lagstiftning-tillståndsansökan-finansiering. Företagaren rutan i Informationsbladet försöker beskriva det viktigaste gällande företagaren som person som jag dragit slutsatserna till i detta arbete. Ledaren delen behandlar förmågan att leda ett företag och varandet som ledare för ett företag. Företagaren och ledaren delarna i informationsbladet beskriver personliga egenskaper hos företagaren som person. Det finns väldigt många olika kombinationer av personlighet och ledarskap som kan skapa ett framgångsrikt företag så informationsbladet ger svar på den kombination av personliga egenskaper som företagare, person och ledare jag tror fungerar bäst. Lagstiftningen är den enklaste delen av informationsbladet eftersom jag inte kan gå in på djupet och rutan består främst av uppräknig. Rutan visar dock på antalet lagar som styr verksamheten på ett boende. Tillståndsrumen är den ruta som jag uppfattar som den viktigaste rumen eftersom den visar på vilka tillstånd som behövs för startandet av boendet. Rutan visar att det behöver göras ett gott förarbete då ett boende kan starta för att det skall finnas möjligheter att verksamheten blir lyckad. Finansieringen är viktig att få med i informationsbladet. Det krävs relativt stort start kapital för att få igång en verksamhet. Personalkostnaderna är från början höga eftersom det är svårt att starta med mindre bemanning och prövas sig fram. En bild kunde ha varit bra som bakgrund för att höja på det visuella intrycket.

Vill du vara den som skapar skillnad?

Har du visioner du vill göra till ditt arbete

Företagande inom sociala området är arbetsdrygt men belöningen kan vara stor, du kan vara med och skapa morgondagen. Den här broschyren vill belysa vad är viktigt vid startade av ett litet boende för funktionshindrade. Finansiering, personlighet och lagstiftning: vad behövs för att undanröja hindren med att komma igång? Har du en vision hur framtidens boenden ska se ut!

Person-Företagaren

- Egenskaper som kan hjälpa dig att bli en framgångsrik företagare: mod, fördomsfrihet, nyfikenhet, nytänkande, ambition och flit
- Du skall reflektera över dig själv om du har det som krävs i ett självständigt arbete
- Företagande är alltid förknippat vid en viss risk
- Du kan som företagare få stöd från kommunens- och NTM-centralernas företagsrådgivning, med frågor gällande företagandet i allmänhet

Rules-Lagstiftning

- lagen om privat socialservice 922/2011.
 - lagen om personalens behörighetskrav 272/2005.
 - lagen om klienternas ställning och rättigheter 812/2000
- Om du vill läsa mer om lagarna kan du gå till adressen <http://www.finlex.fi>

Boss-Ledaren

- Vem behöver du anställa för att ha den bästa personalen?
- Hurudana arbetsmetoder vill ni utveckla som personal?
- Vill du utveckla eller har du redan färdigheter att lösa problem/konflikter
- Kan du motivera personalen till att göra gott ifrån sig men även få belöning för sitt arbete!

Documents-Tillståndsansökan

- Före du startar din verksamhet behöver du skicka en tillståndsansökan till regionförvaltningsverket inom området din verksamhet planerar att starta.
- Tillståndsansökan skall innehålla b.la. bolagsordning, utdrag ur handelsregistret, verksamhetsplan, ritningar, utlåtande av ansvariga för kommunens socialvård, räddningsplan

Cash-Finansiering

- NTM-centralen kan bevilja olika typer av bidrag till mindre företag.
- Bidragen begränsas av att EU:s mål är att stöd inte skall snedvrída marknaden
- Du behöver hyra utrymmen, kostnaden för att bygga nytt är för högt för dig.
- Kostander för ombyggnad kan delvis finansieras med ARA-understöd max 50%
- Personalkostnaderna är det största kostnaden efter verksamhetsutrymmena

Future-Framtiden

Du har alla möjligheten att bli företagare
Good luck!

9. DISKUSSION

I de föregående kapitlen har jag presenterat utmaningar vid grundande av boende och presenterat referensramen för mitt arbete. Personligheten hos företagaren och förmågan att fungera som ledare, finansiering, lagstiftning och branschrapporten för privata företag inom socialvården. Informationssökning inom temat var relativt problemfri. Fakta som berörde grundande av boendeenheter för funktionshindrade specifikt var svårare att hitta. Böcker som behandlar grundande av företag inom socialvård var möjliga att hitta. Det är ett omfattande område. Utmaningen för mig låg i att få en anknytning till socionomens roll vid grundande. Aktuell information om företagande finns nuförtiden till stora delar på internet. Källkritik är viktigt då man samlar in material på internet. Anknytningen i lagstiftningsdelen fungerade och branschrapporten var relevant. Målet med mitt arbete är att inspirera socionomstudenter att starta egna företag. Studierna ger förutsättningarna till den socialpedagogiska delen att fungera som företagare och delvis administration och ledarskap. Kunskapen behöver dock byggas på för att kunna starta ett företag. Företagande ingår inte i studierna.

Vilka personliga utmaningar stöter du på vid grundande av boende? Utgående från det material jag samlat till detta examensarbete anser jag att jag lyckats svara på vilka personliga utmaningar. Jag kunde möjligen ha fokuserat ännu mer på socionomens roll som företagare. Det var dock utmanande att hitta material som behandlade temat direkt. Källor som behandlade företagande inom socialvården var lättare att hitta. Det fanns litteratur på finska inom området. Böcker om grundande av boende i Sverige har jag inte tagit med i arbetet eftersom verksamheten skiljer sig från den i Finland. Jag konstaterar att det kunde ha tagits med svenska källor eftersom innovationer på området kan komma från en helt annorlunda företagskultur. Dessutom finns det många privata producenter av socialvårds tjänster/boende tjänster i Sverige. Privatiseringen är mer utvecklad i Sverige. Min andra frågeställning var: Vilka utmaningar stöter du på vid finansiering? Frågan var lättare att besvara än den första frågeställningen trots att lagstiftning skapar begränsningar för finansieringen, finansieringsstöd och andra bidrag till företag. Jag anser att svaren för frågeställningen var tillfredställande. Finansieringsråden är generella för området grundandet av ett boende. Den första frågeställningen var: Redogör för lagstift-

ningen som styr grundande av boende? Informationssökningen var lättast på området. Jag hade inga problem med att hitta den relevanta lagstiftningen för området. Det finns dock mycket lagstiftning på området och det kan vara svårt att med egna ord referera och reflektera lagstiftningen utan att kopiera. Problemet var främst att lagstiftning är skrivet på ett väldigt allmänt plan och det krävdes tolkningar för att kunna betrakta lagstiftningen ur företagarens synvinkel.

Lagstiftningen på området är omfattande. Det mesta finns reglerat i någon lag. Socialvård/boende verksamhet är en sektor som har reglerats noggrant via lagar. Det här betyder att alla nya företag inom socialvård har samma utgångspunkt utgående från lagstiftningen. Lagen om privat socialvård har utvecklats sedan jag började skriva detta arbete. Reglerna gällande ansökan och till vem den skall skickas har blivit tydligare. Enheter som producerat socialvårdstjänster redan före lagen trädde i kraft har det lättare eftersom man inte behöver genomgå den utmanande byråkratin som en ny företagare. Det finns nuförtiden en förordning vilken bestämmer exakt vilka bilagor som skall bifogas till tillståndsansökan. Det finns elva olika punkter på listan av bilagor till ansökan. Det kan vara lättare för ett större företag att fylla kraven i de olika bilagorna, möjligen har företaget ansökt tidigare om tillstånd och känner till procedurerna. Företagaren behöver arbeta från en annan utgångspunkt eftersom verksamheten är mindre och tillståndsförfarandet kan vara helt nytt för företagaren. Regionförvaltningsverket och Valvira kan ta ut avgifter för ansökandet av tillstånd för verksamheten, avgiften kan vara hög för företagaren. En slutsats jag dragit är att det kunde vara möjligt som företagare köpa upp en redan existerande verksamhet, då behöver endast några delar av tillståndsansökan fyllas i.

Ledarskap är en av nycklarna till ett lyckat företagande. På ett boende behöver du jobba både med klienter och dig själv som person. Arbetshandledning för personal på boendet är viktigt. Faktum är att vården idag är en kvinnodominerad bransch där konflikter på arbetsplatserna är vanliga. Jag var tvungen att lösa konflikter i mitt arbete på boende. Arbetshandledning kan minska antalet konflikter i arbetet. Personligen anser jag att konflikter kan föra personalen närmare varandra, konflikter behöver inte alltid vara en belastning för personalen. Företagarens roll i ett företag speciellt inom socialvård/boende var den fråga jag tyckte var svårast att få svar på. Det var här jag strävade att socio-nomens roll tydligt skulle komma fram, rollen kom dock inte så tydligt fram som jag

velat. Jag hade svårt med att hitta material gällande detta. Det finns material om företagande i allmänhet, för mycket tyckte jag ibland. Det enda konkreta jag hittade gällande socionomens färdighet att bli företagare fanns i ett dokument gällande studier på sociala området. Det var uppenbart att det inte finns några personliga egenskaper som garanterar framgång utan kombinationen av olika egenskaper skapar olika typer av framgång.

Finansieringen av ett företag inom socialvårdsbranschen är invecklad kom jag fram till. Det finns många olika instanser som kan bevilja stöd till ny startade företag. Problem uppstår om företaget producerar tjänster för kommuner vilket sker i flesta fall. Då är det oftast frågan om en offentlig upphandling, inga stöd till företaget som snedvrider marknaden får förekomma. Utrymmen och personalkostnader är de största kostnadsmomenten för företaget. Arbets- och näringsministeriet har i sina riktlinjer beslutat att investeringar till fastigheter inte kan ske via NTM-centralens stöd. Ara kan dock delta i kostnaderna av nybyggnad eller förändringsarbeten. Ara kan betala maximalt 50% av kostnaderna för en investering, här gäller också reglerna om att inte marknaden får snedvridas. Dessutom kan det vara svårt för mindre företag att få externfinansiering för tillfället. Samarbete mellan flera småföretagare och ett starkt spetskunnande på ett visst område är egenskaper som en småföretagare kan tävla på marknaden. Ett boende för klienter med autismstörning som kräver dygnet runt stöd/övervakning. Det är resurskrävande att driva ett sådant boende men kan hämta in de pengar som krävs för att företaget skall vara lönsamt.

Om jag hade haft tid skulle det ha varit intressant att intervjua personer som startat eget boende. Tidsramarna för examens arbetet gav dock inte utrymme för detta. Jag tycker att avgränsningen fungerade med tanke på det material jag hade att tillgå för mitt examensarbete. Det tog längre än jag trodde att kategorisera utmaningarna i grupperna personliga och allmänna. Jag har själv kommit fram till sättet att kategorisera utmaningarna. Om jag skulle ha hittat ett sätt att kategorisera utmaningarna i litteraturen skulle det höja på trovärdigheten av kategoriseringen. Utmaningarna jag har presenterat i det här arbetet är inte en djupdykning i socionomens uppgifter som företagare. Arbetet syftar mera till att skapa lust att förverkliga sina drömmar gällande ett bättre företag, erbjuda ett första steg mot företagande. Företagande ur ett socialpedagogiskt perspektiv kunde vara ett vidare forskningsområde, eventuellt intervjuer med företagare som jobbar med ett socialpedagogiskt perspektiv. Ett annat forskningsområde kunde vara innovationer

inom boende verksamheten i Finland, arbetet kunde undersöka vilka innovationer som redan finns och vilka möjligheter det finns att implementera nya innovationer utomlands ifrån. Forskningsområdena jag presenterat är utmanande och litteratur på området kan vara svårtillgänglig. Väl genomförda arbeten på dessa områden kunde tillföra mycket till utvecklingen av boendeverksamheten i Finland. Metoden projektinriktat examensarbete passade mig bra. Det är ett bra alternativ till traditionella examensarbeten för personer som är praktiskt orienterade.

KÄLLOR

Ara (finansiering- och utvecklingscentralen för boende) 2014 Tillgänglig

<http://www.ara.fi/se> Hämtad 11.1.2014

Hartman, Sanna 2012. Branschrapport Tillgänglig

http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/1638/Sosiaalipalvelut2012_web.pdf Hämtad
22.12.2013

Hyvinvointiyrittäjän liiketoimintaopas : ammatinharjoittajasta yrittäjäksi. 2007. Helsinki: Tietosanoma, 262s.

Kainlauri, Anne. 2007. *Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi.* Helsinki: WSOYpro, 142s.

Kehitysvammaliitto 2008 Tillgänglig

<http://www.kehitysvammaliitto.fi/ajankohtaista?pid=5762> Hämtad 24.5.2008

Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) Tillgänglig

<http://www.finlex.fi> Hämtad 18.12.2013

Lag om behörighetsvillkor om yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005)

Tillgänglig

<http://www.finlex.fi> Hämtad 18.12.2013

Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) tillgänglig

<http://www.finlex.fi> Hämtad 18.12.2013

Lagen om privat socialservice (922/2011) Tillgänglig

<http://www.finlex.fi> Hämtad 18.12.2013

Lag om service och stöd på grund av handikapp(380/1987) Tillgänglig

<http://www.finlex.fi> Hämtad 18.12.2013

Leskinen, Pia-Lena. 2000. *Yrittäjyyttä etsimässä : kokemuksia ja ajatuksia yrittäjyyskasvatuksesta*. Helsinki: Edita, 187s.

Perustamisopas 2008 Tillgänglig

<http://www.perustamisopas.fi/main/> Hämtad 24.5.2008

Rissanen, Sari & Sirkka Sinkkonen (toim). *Hoivayrittäjyys*. Jyväskylä: PS-kustannus, 264s.

Rusanen, Merja. 2001. *Kilpailuttamisen ABC*. 3. uud. painos. Helsinki: Suomen kunta-liitto, 69s.

Salonen Kari, 2013 *Näkökulmia tutkimuselliseen ja toiminnalliseen opinäytetyöhön*
tillgänglig

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf> Hämtad 14.12.2013

Statsrådet 2010

Statsrådets principbeslut om program för ordnande av boende och anslutande tjänster
för utvecklingsstörda, 2010 tillgänglig

http://www.ym.fi/svFI/Boende/Program_och_strategier/Boendeprogrammet_for_utvecklingsstorda_20102015 Hämtad 13.1.2014

Statsrådet 2012

Statsrådets principbeslut Om tryggnad av individuellt boende och tjänster för personer
med utvecklingsstörning, 2012 tillgänglig

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5197397&name=DLFE-24005.pdf Hämtad 13.1.2014

Styrgruppen 2010

Styrgruppen för det nationella genomförandet av programmet för ordnande av boende
för personer med utvecklingsstörning tillgänglig

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-24203.pdf

Hämtad 17.1.2014

Socialvårdslagen(710/1982) tillgänglig

<http://www.finlex.fi> Hämtad 18.12.2013

Sutinen, Mika. 2005. *Kaikki mitä olet halunnut tietää yritystoiminnasta mutta et ole tiennyt keneltä kysyä*. 10. uudistettu painos. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. 234s.

Tillsyn av socialvården tillgänglig

http://www.valvira.fi/se/styrning_och_tillsyn/socialvard Hämtad 17.1.2014

Tenhunen, Lauri. 2004. *Yrittäminen sosiaali- ja terveysalalla*. 3. painos. Järvenpää: Yrityssanoma, 147s.

Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle Vampo 2010-2015 (Finlands handikapp politiska program) tillgänglig http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1087414&name=DLFE-12157.pdf

Hämtad 17.1.2014

Vilka, Hanna & Airaksinen Tiina 2003, *Toiminnallinen opinnäytetyö*, Jyväskylä: Tammi, 168s.

Villa, Seppo. 2007. *Yritysmuodot : toiminta, rahoitus ja verotus*. Helsinki: WSOY, 353s.

Yrityksen perustamisopas : käytännön perustamistoimet. 2006. 16., uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima, 242s.

Vill du vara den som skapar skillnad?

Har du visioner du vill göra till ditt arbete

Företagande inom sociala området är arbetsdrygt men belöningen kan vara stor, du kan vara med och skapa morgondagen. Den här broschyren vill belysa vad är viktigt vid startade av ett litet boende för funktionshindrade. Finansiering, personlighet och lagstiftning: vad behövs för att undanröja hindren med att komma igång? Har du en vision hur framtidens boenden ska se ut!

Person-Företagaren

- Egenskaper som kan hjälpa dig att bli en framgångsrik företagare: mod, fördomsfrihet, nyfikenhet, nytänkande, ambition och flit.
- Du skall reflektera över dig själv om du har det som krävs i ett självständigt arbete
- Företagande är alltid förknippat vid en viss risk
- Du kan som företagare få stöd från kommunens- och NTM-centralernas företagsrådgivning, med frågor gällande företagandet i allmänhet.

Rules-Lagstiftning

- lagen om privat socialservice 922/2011.
 - lagen om personalens behörighetskrav 272/2005.
 - lagen om klienternas ställning och rättigheter 812/2000
- Om du vill läsa mer om lagarna kan du gå till adressen <http://www.finlex.fi>

Boss-Ledaren

- Vem behöver du anställa för att ha den bästa personalen?
- Hurudana arbetsmetoder vill ni utveckla som personal?
- Vill du utveckla eller har du redan färdigheter att lösa problem/konflikter
- Kan du motivera personalen till att göra gott ifrån sig men även få belöning för sitt arbete!

Documents-Tillståndsansökan

- Före du startar din verksamhet behöver du skicka en tillståndsansökan till regionförvaltningsverket inom området din verksamhet planerar att starta.
- Tillståndsansökan skall innehålla b.l.a. bolagsordning, utdrag ur handelsregistret, verksamhetsplan, ritningar, utlåtande av ansvariga för kommunens socialvård, räddningsplan

Cash-Finansiering

- NTM-centralen kan bevilja olika typer av bidrag till mindre företag.
- Bidragen begränsas av att EU:s mål är att stöd inte skall snedvrída marknaden
- Du behöver hyra utrymmen, kostnaden för att bygga nytt är för högt för dig.
- Kostander för ombyggnad kan delvis finansieras med ARA-understöd max 50%
- Personalkostnaderna är det största kostnaden efter verksamhetsutrymmena

Future-Framtiden

Du har alla möjligheten att bli företagare
Good luck!